

Noem kind naar vader én moeder

Het Nederlandse namenrecht is ingewikkeld en discrimineert vrouwen. Sta daarom een dubbele achternaam toe, dat biedt ouders een gelijkwaardiger alternatief, schrijven *Nienke van de Have* en *Nataša Nedeski*.

Onlings besloot een vriendin samen met haar vriend dat hun pasgeborene haar achternaam zou krijgen. Niets bijzonders, zou je denken. Toch heeft deze keuze meer reacties in hun omgeving losgemaakt dan zij hadden verwacht. Veel vrienden en familieleden waren verbaasd dat het onderwerp 'achternaam' überhaupt ter sprake was gekomen. Is dat niet erg feministisch? Sommigen lieten ongevraagd weten dat het 'gewoon niet hoort' en een enkeling begon zelfs hardop de mannelijkheid van vriendlief in twijfel te trekken.

Dit verhaal is tekenend voor een ouderwets idee dat nog steeds lijkt te leven in onze maatschappij: mannen behoren hun achternaam door te geven aan hun kinderen.

Inmiddels is het redelijk geaccepteerd dat een vrouw die trouwt met een man haar eigen achternaam behoudt, en sinds 1998 mag zij die ook doorgeven aan hun kinderen. Maar van deze mogelijkheid wordt nog weinig gebruik gemaakt. Uit onderzoek door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum blijkt dat in 2001 slechts 5 procent van de kinderen de achternaam van de moeder kreeg. In 2015 is een keuze voor de achternaam van de moeder binnen een heteroseksuele relatie nog altijd hoogst uitzonderlijk.

Deze oververtegenwoordiging van kinderen met de achternaam van hun vader wordt niet alleen in stand gehouden door de maatschappelijke druk die aanstaande ouders kunnen ervaren, maar tot op zekere hoogte ook door het Nederlands namenrecht. Dat ziet er als volgt uit: wordt een kind buiten het huwelijk of geregistreerd partnerschap geboren, dan krijgt het automatisch de naam van de moeder, tenzij de vader het kind erkent en samen met de moeder verklaart dat het kind de achternaam van de vader zal hebben.

Een kind dat wordt geboren binnen het huwelijk of geregistreerd partnerschap van een man en een vrouw krijgt automatisch de achternaam van de vader, tenzij beide ouders het erover eens zijn dat de achternaam van de moeder wordt doorgegeven. Worden de ouders het niet eens, dan krijgt het kind alsnog de naam van de vader. Terwijl getrouwde vaders er dus bij voorbaat van verzekerd zijn dat hun naam kan worden doorgegeven, zijn getrouwde moeders afhankelijk van de instemming en daarmee deels van de emancipatiegraad van hun man.

Nederland is al in 2001 door het VN-comité inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen gevraagd om het namenrecht op dit punt te wijzigen, omdat het in strijd is met het gelijkheidsbeginsel.

De wens om de eigen achternaam door te geven aan het nageslacht is niet minder valide voor de ene ouder dan voor de andere. Dit geldt natuurlijk in emotionele zin, maar het doorgeven van je achternaam heeft ook praktisch belang. Zo worden ouders met een andere achternaam dan hun kind soms aan landsgrenzen staande gehouden tot ze hun ouderlijk gezag kunnen bewijzen.

Gelukkig is er een simpele manier om dit gedeelde belang in het Nederlands namenrecht tot uitdrukking te brengen: het toestaan van dubbele achternamen. In Nederland is een dubbele achternaam op dit moment echter uitdrukkelijk niet toegestaan, zelfs niet als uiting van een oprechte wens van beide ouders om beide achternamen aan hun kinderen door te geven.

Veel Europese landen streven ons in dat opzicht voorbij. Landen als Frankrijk, Duitsland, Zweden, Denemarken, Oostenrijk en sinds 2014 ook België maken een dubbele achternaam de norm of staan het op z'n minst toe. Een kind dat in deze landen geboren wordt, kan dus de achternaam krijgen van beide ouders, en

Ouderwets idee, dat mannen hun achternaam behoren door te geven

één van die namen wordt vervolgens weer doorgegeven aan eventuele kleinkinderen.

Het toestaan van een dubbele achternaam zal ouders in Nederland een gelijkwaardiger alternatief bieden voor de huidige regels, waardoor ouders niet langer verplicht zijn de ene achternaam boven de andere te verkiezen.

De door het ministerie van Justitie ingestelde Werkgroep liberalisering namenrecht adviseerde de Nederlandse overheid in 2009 daarom om ouders de mogelijkheid te bieden hun kinderen een dubbele achternaam te geven.

Het is hoog tijd om hier gehoor aan te geven.

Nienke van der Have en **Nataša Nedeski** werken als promovendi aan de rechtenfaculteit van de Universiteit van Amsterdam.

ILLUSTRATIE: FONKIE GEERITSMA

Zo leuk is dat niet, een dubbele achternaam. Kijk maar in de krant

Stéphane Alonso Casale. Zo heb ik niet altijd geheten. De ambtenaar in Parijs die in 1973 mijn geboortakte opstelde, had geen boodschap aan dat mooie Spaanse gebruik, waarbij je achternaam een samenstelling is van die van je ouders. Mijn Spaanse vader: Alonso Hernández, mijn Franse moeder: Casale. Ik: Alonso Casale. Prima toch? Niet in Frankrijk. Het werd enkelvoud Alonso. Dat veranderde in 1991. Ik was 18, woonde al 17 jaar in Nederland en besloot mijn Franse paspoort om te ruilen voor een Nederlands exemplaar. In een formeel aan Hare Majesteit gericht brief lichtte ik mijn naturalisatiewens toe en vroeg ik ook maar meteen toestemming om alsnog een dubbele achternaam te

mogen dragen. Dat mocht. Zo kreeg ik de Casale erbij.

Dat veranderde weer in 1999, toen ik bij deze krant ging werken. Stéphane Alonso Casale was te lang, kreeg ik van de toenmalige buitenlandchef te horen. Het paste niet boven een krantenkolom en moest daardoor erg worden 'geknepen' of over twee regels. Lelijk. „Je hebt een *nom de guerre* nodig”, zei mijn chef. „Waarom geen ... Stéphane Alonso?” Zo raakte ik de Casale weer kwijt, in de krant althans.

In 2003 verhuisde ik naar Warschau, als correspondent. Daar werd ook onze zoon geboren, een kleine Alonso .... tja, wat eigenlijk?

De Poolse ambtenaar had niets tegen dubbele achternamen, oef, maar wilde, zucht, niets horen over Spaanse tradities. „In Polen heb je

de achternaam van de vader en ik lees hier toch echt: Alonso Casale.” Ja maar, sputterde ik nog tegen, dat zijn de achternamen van mijn ouders, van zijn grootouders dus. Mijn familie ziet me al aankomen!

Het mocht niet baten. Dankzij de volharding van een Poolse klerk werd, en is, mijn zoon een Alonso Casale.

Wat hij later wil worden, zoekt hij zelf maar uit. Ik ben het nu wel een beetje beu.

Stéphane Alonso (Casale) is NRC-correspondent in Brussel.